

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
директор НЕНЦ
Володимир ЗІБИЦЬКИЙ
Згоджено на
педагогічній раді НЕНЦ
(протокол № 2 від 28 травня 2026)

КОНЦЕПТ - ІДЕЯ **Освітнього проєкту** **«Природничий експериментаріум** **«НЕНЦ-долина: від природи до біотехнологій»**

1. Загальні положення

Природничий експериментаріум «НЕНЦ-долина: від природи до біотехнологій» - це відкритий освітньо-науковий простір, спрямований на поєднання позашкільної еколого-біологічної та агрономічної освіти з сучасною наукою, практичними дослідженнями та популяризацією природничих знань.

Проєкт передбачає створення системи партнерської взаємодії Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України з закладами вищої освіти, науковими установами, природоохоронними організаціями, підприємствами та громадами. Основою діяльності є залучення учнівської молоді до реальних досліджень, експериментів, польових спостережень, лабораторної роботи та представлення результатів у доступному для суспільства форматі.

Для кого: учнівська молодь 5–12 класів, яка прагне отримувати нову інформацію, розвивати критичне мислення й навички, які потрібні у світі сучасних технологій і наукових досягнень.

Чому варто долучитися:

Живі експерименти і практичні досліді. Кожен учасник не лише почує про науку, а й власноруч проведе цікаві дослідження.

Атмосфера сучасної лабораторії. Учасники відчують себе справжніми науковцями і зрозуміють, що наука - це не суха теорія, а захоплюючий процес пошуку.

Спілкування з викладачами закладу вищої освіти. Унікальна можливість отримати поради безпосередньо від висококваліфікованих фахівців.

Розвиток навичок майбутнього. Командна робота, креативність, вміння презентувати свої ідеї та мислити критично.

Стартап-ефект. Тут кожна ідея, навіть найсміливіша, має шанс вирости в реальний проєкт.

Формат: практичні заняття та проєктна діяльність. Це цікаві інтерактивні уроки, де кожен учень зможе власноруч провести експеримент, спробувати себе в наукових дослідженнях і стати активним учасником освітнього процесу. Кожен учень є повноцінним учасником досліджень.

2. Мета проєкту

Створення сучасного середовища для розвитку дослідницьких компетентностей учнівської молоді, формування інтересу до природничих наук, екології, біології, аграрних технологій та сталого розвитку через участь у спільних науково-освітніх проєктах.

3. Основні завдання

- налагодження системної співпраці НЕНЦ із закладами вищої освіти та науковими установами;
- залучення науковців, викладачів, аспірантів і студентів до наставництва учнівських досліджень;
- організація лабораторних, польових і виробничих експериментів;
- формування в учнів навичок постановки проблеми, висунення гіпотези, збору та аналізу даних, оформлення результатів дослідження;
- розвиток учнівських дослідницьких проєктів у галузі екології, біології, агрономії, лісового та водного господарства, біотехнологій, охорони природи;
- популяризація науки серед дітей, молоді, педагогів і громадськості;
- представлення результатів досліджень на конкурсах, конференціях, виставках, фестивалях науки та цифрових платформах.

4. Учасники Природничого експериментаріуму

До реалізації ідеї запрошуюються:

- Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України (організатор);
- профільні заклади позашкільної освіти;
- заклади загальної середньої освіти;
- заклади вищої освіти;
- науково-дослідні інститути та дослідні станції;
- ботанічні сади, дендропарки, заповідники, національні природні парки;
- аграрні підприємства, фермерські господарства, лабораторії та інноваційні центри;
- органи місцевого самоврядування, громадські та міжнародні організації;
- учні, педагоги, науковці, студенти, аспіранти, фахівці-практики.

5. Основні напрями діяльності

5.1. Освітньо-наукове партнерство

Співпраця із закладами вищої освіти та науковими установами має забезпечувати доступ учнів до сучасних знань, лабораторного обладнання, наукового консультування та дослідницької інфраструктури.

Партнерство може реалізовуватися через:

- спільні освітні та дослідницькі проекти;
- лекції, майстер-класи, практикуми та наукові консультації;
- наставництво науковців і студентів;
- проведення занять на базі лабораторій, кафедр, дослідних господарств і природоохоронних територій;
- підготовку учнів до участі у конкурсах-захистах, конференціях та наукових заходах.

5.2. Учнівські експерименти та дослідження

Важливою складовою Природничого експериментаріуму є організація експериментальної діяльності, у межах якої здобувачі освіти не лише знайомляться з науковими фактами, а й самостійно отримують нові результати.

Тематика досліджень може охоплювати:

- природничі науки: біологія, екологія, фізика, хімія;
- сучасні виклики: енергозберігаючі технології та фінансова грамотність;
- моніторинг стану ґрунтів, водних об'єктів і атмосферного повітря;
- дослідження біорізноманіття територій;
- використання цифрових технологій, геоінформаційних систем, дистанційного зондування Землі у природоохоронних дослідженнях;
- реалізацію проектів з енергозбереження, екологічного підприємництва та сталого розвитку;
- напрями за запитом учасників проекту.

5.3. Польова та лабораторна школа

У межах Концепції передбачається створення систему короткострокових і тематичних шкіл:

- літні польові школи;
- лабораторні інтенсиви;
- екологічні експедиції;
- наукові табори;
- школи юного біолога, агронома, еколога, дослідника природи тощо;
- практикуми з використання сучасного обладнання та цифрових інструментів.

Такі форми роботи мають поєднувати теоретичне навчання, спостереження, експеримент, аналіз даних і публічний захист результатів.

5.4. Популярна наука

Природничий експериментаріум є не лише середовищем для досліджень, а й платформою для популяризації науки.

Популярна наука може реалізовуватися через:

- відкриті лекції та зустрічі з науковцями;
- фестивалі науки, екологічні дні та тематичні виставки;
- демонстраційні досліди та наукові шоу;
- відеолекції, подкасти, науково-популярні рубрики в соціальних мережах;
- створення доступних матеріалів про природу, екологію та сучасні технології.

Особливу увагу доцільно приділяти поясненню складних наукових явищ простою, зрозумілою мовою та показу практичної цінності природничих наук для життя громади й країни.

6. Принципи реалізації

Реалізація ідеї Природничого експериментаріуму ґрунтується на таких принципах:

- **відкритість** - можливість долучення учнів, педагогів, науковців і партнерів із різних регіонів;
- **практична спрямованість** - дослідження мають бути пов'язані з реальними екологічними, природничими або виробничими проблемами;
- **науковість** - використання перевірених методів дослідження та консультацій фахівців;
- **доступність** - створення умов для участі дітей і молоді з різних територіальних громад;
- **міждисциплінарність** - поєднання екології, біології, хімії, географії, аграрних наук, цифрових технологій;
- **партнерство** - спільна відповідальність НЕНЦ, освітніх і наукових установ за якість та результативність діяльності.

7. Організаційна модель:

- мережа партнерських закладів вищої освіти та наукових установ;
- регіональні експериментальні майданчики;
- банк тем для учнівських досліджень;
- базу науковців і фахівців-наставників;
- електронну платформу для обміну матеріалами, результатами досліджень і популяризації кращих практик;

- щорічний календар експериментальних, освітніх і науково-популярних заходів.

8. Очікувані результати

Реалізація проєкту сприятиме:

- підвищенню якості позашкільної еколого-біологічної та агрономічної освіти;
- збільшенню кількості здобувачів освіти, залучених до дослідницької та експериментальної діяльності;
- посиленню співпраці НЕНЦ із закладами вищої освіти, науковими установами та громадами;
- формуванню у здобувачів освіти навичок наукового пошуку, критичного мислення та роботи з даними;
- появі практично значущих учнівських проєктів для територіальних громад;
- популяризації природничих наук і підвищенню престижу професій екологічного, біологічного, аграрного та технологічного спрямування;
- створенню спільноти молодих дослідників, педагогів і науковців.

9. Очікуваний образ Природничого експериментаріуму

Природничий експериментаріум має стати простором, у якому здобувач освіти може пройти шлях від першого запитання про природу до власного дослідження, експерименту, наукового висновку та публічного представлення результату.

Такий підхід сприятиме переходу від епізодичних природничих заходів до системної роботи з учнівською молоддю, заснованої на дослідженні, партнерстві, практиці та живому інтересі до науки.

10. Організаційні питання

Участь в проєкті **безкоштовна**, за попередньою реєстрацією, яка здійснюється за посиланням: <https://forms.gle/DJh1tmT4UDqjxRVn8>.

Приймаються заявки від окремих вчителів та закладів освіти.

По замовленню від закладів загальної середньої освіти НЕНЦ може проводити окремо урок-заняття з біології, екології, хімії, я досліджую світ, з питань енергоефективності.

Програма Природничого експериментаріуму на перше півріччя 2026\2027 навчального року буде розміщена на сайті НЕНЦ та надіслана учасникам (установам), які пройшли реєстрацію.

Контактна особа: Любов ШТУРМАК, конт. номер.: 0951551896, електронна адреса: cvetic@nenc.gov.ua